

אסור ומקלמו מותר כמו שהקשה רבינו חס (מגיגה יח. מו"ה חולו) הביאו הרא"ש גריש מועד קטן ועוד הקשה כמה קושיות וכיוצא בה כהנז גם נימוקי יוסף (ב. ד"ה גמי) עיי"ש:

תקלא א ור"ת פירש וכו' כ"כ בהגהות אשיר"י ריש פרק ואלו

תקלא פרטי רמזי דינים המחודשים המבוארים בזה הסימן

(ג) חולה שנתרפא בחולו של מועד אם מותר לגלח: [ד] פירוש אין נדוי פחות משלשים יום: פירוש ירושלמי ביומי דרכי זעירא הוה מרחקין ומקרבין וכו': [ה] המותר להסתפר בחולו של מועד לא יסתפר אלא בצינעא: [ז.ח] מי שהמיר דתו ובא לטהר במועד:

א אין מגלחין במועד והטעם שלא יכנס למועד כשהוא מנוול. פשוט גריש פרק אלו מגלחין (מועד קטן יג. יז.):

ב ורבינו תם פירש כיון שזהו הטעם אם כבר גילח קודם המועד מותר לגלח במועד וקשה מאד להתיר וגם אינו נראה כך מתוך הגמרא דאם כן הוה ליה לפרטו בהדי הנך דתנן וא"ו מגלחין כי היכי דקאמר גבי כיבוש (יד. ויש"ט) כל מי שאין לו אלא חלוק אחד מותר לכבסו במועד וכו'. פירוש הוה ליה למתניתין לפרטו נהדי הנך דתנן ואלו מגלחין או התלמוד הוה ליה לומר כן על משנת אלו מגלחין כי היכי דקאמר (יח.) על משנת אלו מכבסין דמי שאין לו אלא חלוק אחד מותר לכבסו במועד וכו':

ג ומ"ש דכי האי גוונא קאמר בגמרא על הא דבעי מי שאבדה לו אבידה בערב מועד וכו' וקאמר מי יודע שהיה אנוס. איכא לאקשויי גבי מי שאין לו אלא חלוק אחד נמי נימא מי יודע שאין לו אלא חלוק אחד כבר הקשו כן

בגמרא (סו. ד.) ומילנו אזורו מוכיח עליו ופירש רש"י דמי שאין לו אלא חלוק אחד פושטו ומתעטף במקטרינו וחוגרו באזורו ועומד ומכבס החלוק ומודיע לכל שאין לו אלא חלוק אחד. ודין זה שכתב רבינו נסמקונו צו התוספות צפרק ואלו מגלחין (י"ד. ד"ה שאין) אבל בהגהות אשיר"י (פ"ג סי' א) נשם אור זרוע ובהגהות מימון צפרק ו' מהלכות יו"ט (אות מ) כתבו כדברי רבינו וזה לשונם יש רוצים

נמשך אחר הטעם ולא נריך לפרש: **ונראה** דרבינו תוספס עיקר כמו שנמלא בחוספות לשם (דף י"ח.) ד"ה אע"ג דכתבו ח"ל אע"ג דאית ליה תרי ומיטנפי מדלח משני הכא נמאי עסקינן בשלא כיבסו לפני הרגל דלא שרינן צמי שאין לו אלא חלוק אחד אלא היכא דיכבסו דמי שאין לו אלא חלוק אחד שרי לכבסו במועד אפילו פשע ולא כיבסו לפני המועד כן ג"ל ובתוספות (יד. ד"ה שאין) מסופק בה ונראה לי דהכי משמע (דלא פלוג) [מדלח מפלוג] עכ"ל כלומר דליכא לפלוגי צמידי דחלוק אחד אפילו לא כיבסו לפני המועד נמי שרי משום דאפילו אם כיבסו קודם המועד הוא חוזר ומתלכלך אבל צמידי ומיטנפי אסור לכבסו במועד אפילו כיבסו קודם המועד ולפי זה ודאי קשה דבגילוח נמי ליכא לאיפלוגי צמידי והוה ליה לפרושי התירא דאם גילח קודם המועד כדי שלא נטעה לומר דמתניתין דוקא נקט אלו מגלחין הוה א"ן מי שגילה קודם המועד לא כי היכי דמפרש גבי כיבוש דלא נטעה דדוקא נקט אלו מכבסין הוה א"ן מי שאין לו אלא חלוק אחד לא אלא בעל כרחך קושטא הכי הוה דבגילוח אסור אפילו אם גילה קודם דלא דמי לכיבוש דשרי משום דאפילו כיבסו קודם המועד חוזר ומתלכלך דוק:

סימן תקלא

פרטי רמזי דינים המבוארים בזה הסימן [א-1,2-T-11] אסור תגלחת במועד והתירו:

א אין מגלחין במועד והטעם שלא יכנס למועד כשהוא מנוול פירוש שאם היה יכול לגלח במועד לא היה חושש לגלח ערב המועד ונמצא נכנס למועד מנוול ומצוה על כל אדם לגלח קודם המועד לכבוד המועד וכיון שהוא אסור לגלח במועד יהא זהיר לגלח קודם המועד:
ב ורבינו תם פירש כיון שזהו הטעם אם כן אם גילח קודם המועד מותר לגלח במועד וקשה מאד להתיר וגם אינו נראה כן מתוך הגמרא דאם איתא הוה ליה לפרטו בהדי הנך דתנן ואלו מגלחין כי היכי דקאמר גבי כיבוש כל מי שאין לו אלא חלוק אחד מותר לכבסו במועד משום דאפילו אם כיבסו קודם המועד הוא חוזר ומתלכלך הכא נמי הוה ליה לפרושי התירא דאם גילח קודם המועד. (ב) ועוד מי יודע אם גילח קודם המועד: ג דכי האי גוונא קאמר בגמרא

NOT

פרישה

תקלא (ב) ועוד מי יודע אם גילח קודם המועד. אבל גבי אין לו אלא חלוק אחד אזורו מוכיח עליו גמרא ופירש רש"י דפושט את חלוקו ומתעטף במקטרינו וחוגרו באזורו ועומד ומכבס החלוק ומודיע לכל שאין לו אלא חלוק אחד:

לומר אדם שגילה ערב הרגל מותר לגלח צרבל דטעמא מאי אין ב וכן המנודה וכו'. הכי איחא צירושלמי כתבו שם הרא"ש והקשה מגלחין משום שלא יכנס מנוול וזה לא נכנס וטעום הוא צידס חלא הכי הלל הרי"ף והרא"ש פסקו לשם דאפילו לאפקירותא כי דלא חשיב צהדי אלו מגלחין מי שגילת ערב הרגל ועוד הרי אבדה פייס לבעל דיניה ומיפייס שרי ליה לאלתר ואין הלכה כאבדי לו אבדה דאנוס הוא וכו' וכי מימא התם לא מוכחא מילתא הכא דלאפקירותא עד דחיל שמתא עליה תלחין יומין וכן פסק הרמב"ם [נמין] לאתר שגילת צרבל לא מוכחא מילתא אס גילה ערב הרגל אס לאו וכן כתב המרדכי (סי' חמט): וכן נראה שהוא דעת הרשב"א שכתב בתשובותיו (ח"ג סי' רעה) שאלת חולה שנתרפא צחולו של מועד אס מותר לגלח צמועד מפני שלא היה יכול לגלח לפי שאמרו שהגילות קשה לחולה ומחזירו לחלו מסתברא לי שאסור לגלח שאס כן לימנייה צהדי הנך דמתניחין דאלו מגלחין וצדדיא אמרו בגמרא (יד.) הא שאר כל אדם אסורים ועוד נראה לי ראה מדאמרין (שם) קטן הנוול צמועד מותר לגלח שאין לך יוצא מצית האסורים גדול מזה אלמא משום לתא דצית האסורים דוקא הוא שבאין להחיר ומשום דבכלל השניין צמטנינו הוא הא משום דלא היה יכול לגלח קודם המועד לא עכ"ל: והא דמי שאבדה לו אבדה בערב המועד. הכי איחא בגמרא (יד.) צעי רבי וירא אבדה לו אבדה ערב הרגל כיון דאנוס מותר או דילמא כיון דלא מוכחא מילתא לא.

על הא דבעי (ב) מי שאבדה לו אבדה בערב המועד אם מותר לגלח במועד מפני שהיה אנוס שלא היה לו פנאי לגלח קודם המועד וקאמר מי יודע שהיה אנוס. הילכך נראה שאין להתיר אלא לאותם שמפרש בהדיא: ד ואלו מגלחין מי שיצא מבית השביה ולא היה לו פנאי לגלח קודם המועד. ומי שיצא מבית האסורין ואפילו היה חבוש ביד ישראל שהיו מניחין לו לגלח אפילו הכי כיון שהיה חבוש היה בצער ולא היה יכול לגלח. [א] וכן המנודה שלא היה יכול לגלח קודם שהרי הוא אסור בתגלחת וכגון שהתירו לו קודם הרגל וחל יום שלשים ברגל שלא היה

מקום אס חזר צו ופייס לבעל דינו מתירין אותו לאלתר אפילו נידוהו לאפקירותא. וכמו שכתב הרי"ף והרא"ש ודאי דקשה טובא דפסקו סותרין זה את זה והאריך צ"י ליישב קושיא זו צממה גווני: ולפע"ד אין כאן קושיא כלל שיהא נריך ליישב דהלל מפורש צורה רב אשי ממני הכי צעי רבי וירא אומן שאבדה לו אבדה ערב הרגל מותר או דילמא כיון דלא מוכח מילתא כי הנך לא חיקו. ופירש רש"י כגון ספר שהכל צאים אללו/ ערב הרגל ורואין שאבדה לו אבדה ואנוס הוא ואינו יכול לספר ענמו: כי הנך. דמתניחין דקתני מגלחין דידוע לכל. וכתבו החוספות (ד"ה אומן) דלא מיבעיא ליה אלא צאומן ענמו אצל בני העיר אף על פי שאין להם אומן אחר פשיטא ליה לאסורין. וכמו [א] צנמוקי יוסף (ג' ד"ה גמ') דכיון דסלקא צחיקו אולנין צה לחומר. וכן נראה שהוא דעת הרי"ף והרא"ש והרמב"ם שהשמיטוה אצל הגהות אשיר"י (סי' א) צס אור זרוע פסקוה לקולא. ויש לתמוה על הרמב"ם (פ"ו ה"א) והרא"ש (ריש מ"ק) שכתבו מלאכת חול המועד דרבנן למה לא פסקוה לקולא:

ד ואלו מגלחין מי שיצא מבית השביה וכו'. ריש פרק ואלו מגלחין (יג.): הצא ממדינת הים ומצית השביה והיוצא מצית האסורים והמנודה שהחירו לו חממים וכן מי שנשאל לחכם והותר: וכו"ש וצא היה לו פנאי לצלח קודם המועד. צריחא סם (יז): כל אלו שאמרו מותרים לגלח צמועד בשלא היה להם פנאי אצל היה להם פנאי אסורים: וכו"ש ומי שיצא מבית האסורים ואפילו היה חבוש ביד ישראל וכו'. ירושלמי (פ"ג ה"א) כתבו הרא"ש סם (ריש פ"ג): וכן המנודה שצא היה יכול לצלח קודם וכו' וכגון שהתירו לו קודם הרגל וחל יום שלשים ברגל וכו'. גם זה ירושלמי כתבו סם הרא"ש צמה אן קיימין אס צשהחירו לו קודם הרגל יגלה. ואס צשלא החירו לו קודם הרגל אל יגלה כלומר אל יגלה צרגל דלא אנוס הוא דהוה ליה לפייס את צעל דינו כדי שיחירו לו אלא צמה אן קיימין צשהחירו לו קודם הרגל וחל שלשים שלו צרגל שאין נידוי פחות משלשים יום: ויש לתמוה על זה דגרסינן צפרק ואלו מגלחין (טו.) ההוא ענתא דאתפקר צרב טובא צר מתנה אימנו אציי ורצא ושמתוהו לסוף אול ופייסיה אמר אציי היכי ליעציד ליצרי ליה לא חילא שמתא עליה תלחין יומין לא ליצרי ליה [צ] קא צעו רצנן לאיפטורי אמר ליה לרב אציי צר אצין מידי שמיע לך צהא אמר ליה הכי אמר רב תחליפא צר אציי אמר שמואל טוט אסר וטוט שרי אמר ליה הני מילי לממונא אצל לאפקירותא עד דחיללא שמתא עליה תלחין יומין וכתב הרי"ף (מ:) הא דסבר אציי דלא שרינן שמתא לאפקירותא ואף על גב דמפייס לבעל דיניה אלא עד

פרישה

(ב) כמו גבי מי שאבדה לו אבדה וכו'. ויש ליישב צציי רצינו סם הכי לגלח צצייס מודה רצינו סם לאסור מטעם שכתב רצינו והא דצרי לגלח היינו למי שדר ימידי דליכא למימר מי יודע אס גילת קודם המועד ומשום הכי לא פירשו צממתיחין ולא צגמרא משום דהס דצרו צציתר בכל ענין אפילו צפרהסא אלא שקלת קשה דצמועד אין חילוק צין הוא צצמוק שאין רואין או צפרהסא וכמו גבי צנין צקיטולת לאסרינן לקמן (סי' מקמג) אפילו צצמוק שאין רצייס מניין [סם] משום דחיישינן שמת יצאו ויראו:

דרישה

תקלא [א] בד"ה וכן המנודה שצא היה וכו'. כתב ב"י ואפשר היה לומר שהירושלמי סובר כאבבי וכו' ואע"ג דבירושלמי שרי להתיר קודם שלשים דלכשישלמו שלשים יום יהא מותר ואבבי לא רצה להתיר קודם שלשים ואס כן היכי קאמר ב"י דירושלמי סבר כאבבי נראה דהכי קאמר דירושלמי ואבבי לכל הפחות בהא סם שויס שאין מתירין קודם שלשים יום להיות מותר לאלתר דאבבי ג"כ לא רצה להתיר מיד ויכול להיות שגם אבבי החיר מיד קודם שלשים יום לכשישלמו שלשים יום יהא מותר והא דלא רצה להתיר היינו שיהא מותר לאלתר:

חדושי הגהות

תקלא [א] הצה צכל הלכות חול המועד יסם הרצ"י הפירוש שצציי הרי"ף צמועד קטן צס נמוקי יוסף כאליו הוא היה המתצר אותו ועמדתי משתומם מרעיד שכל ספרי הרי"ף שצדינו צין המצין למעלה צראש על עמוד שהמתצר הוא הרצינו ניסיס ולעג"ל נראה שהדין עם הצ"י צצריס פרק מי שהפך (מועד קטן ה' ד"ה מי שהפך) כתבו צפירוש שצציי הרי"ף והמגיד משנה כתב וכו' ואין ה מדקן הרי"ן להציא דצרי הרב המגיד אלא על דתפך שהנמוקי יוסף הוא המתצרו דוגמא לזה הראני אדמו"ס הגאון האמיתי מופת הדור מו"ה ישעיה צלנין נ"י צתצות חסס צבי סימן נ"צ שהוכח צצישור שפירוש הרי"ף צצנא קמא הוא הנמוקי יוסף כיון שהציא דצרי הריעצ"א שאין זו דרכו של הרי"ן ואס כן הוא הדין הכא: [צ] בצמרא שלפנינו איחא קא צעו רצנן למיעל פירוש צצריכין למיעל לציתא דצמתא אצל הגירסא שצצ"י היא גירסת הרא"ש (סי' ו) ופירש צצפר קרנן צמנאל (אומ' ג) פירוש גירסא זו צצריכין רצנן לילך דלרס ואין סם מי שחיר לו:

ממרחץ ותנור אם מנהג רוב אנשי אותו העיר וכו' וכנ"ל ולא חיישין לאורחים. וזוה נדחה ג"כ מ"ש הט"ז צסי' רמ"ד ס"ק ג' ע"ש לדלידי אין כאן סמירה כלל. ואני חמה על הט"ז שהוא היה עבור שהך דסי' רמ"ד סותר רק להך דסי' רמ"ג מ"ש רמ"א זאס אין רוחנין רק אומן שבציתו כנראה מדברי הט"ז סי' רמ"ג ס"ק ג'. ולכן כחצ צסי' רמ"ד ס"ק ג' לדחות הך דסי' רמ"ג מקמי הך דסי' רמ"ד שהוא להחמיר. אבל באמת אם יש כאן סמירה א"כ הך דסימן רמ"ד סותר להך דסי' רמ"ג שכתב הש"ע עצמו במרחץ ותנור אם השכירו שנה אחר שנה וכו'. וזוה אם באנו לדחות חדא מקמי חדא יש לדחות הך דסימן רמ"ד שזכר רק בחשבה אשכנזית מקמי האי דסימן רמ"ג שהוא דברי רבינו האי והרא"ש ומנהג צבצב. אמנם לדידי הכל על נכון ואין שום סמירה.

סיומא דהך פסקא כיון שביתו של הקצין ר' ליב ק"פ עומד על המיזר צין רחוב יהודים והנכרים וכל סביבותיו צחי נכרים א"כ אורחים הבאים הנה אינם יודעים שהיא מלאכה ישראל כלל. ואין רק חשדא דצני העיר ואינהו צקיא צמנהג העיר שכל הגגים נעשים צקיבולת. ולכן ע"פ היתרים הנ"ל צצירוף כלס יחד מצורף לזה שעת הדחק הגדול והנחוץ של הקצין הנ"ל וכנ"ל, ואולי יש לומר ג"כ דמיקרי דבר האצד, נלע"ד שיש להחיר צחווה"מ עכ"פ. אמנם שלא יעמוד שום יהודי ע"ג הבעלי מלאכה. ואם אי אפשר לו להניח הצנין צלתי משגיח יהודי שישגיח על הבעלי מלאכות שלא יעשו מלאכתם צרמיה אזי נלע"ד שיעמיד שם יהודי עני שאין לו מה יאכל צחווה"מ ואז ג"כ זה מצורף להחיר הצנין צחווה"מ. כל זה נלע"ד להחיר צאופן שיסכימו עמי שנים או שלשה מצ"ד הגדול.

סימן יג

מי שגילח ערב הרגל אם מותר להתגלח בחווה"מ ע"י פועל עני שאין לו מה יאכל *

שאלה נשאלתי היום אם מותר לגלח ע"י משיחה צחווה"מ. ולפי שהיו מצטערין ציותר אלו הרגילים לגלח זקנס. והנה אסרתי לחלוטין כיון שכל הפוסקים נחלקו על ר"ת שרצה לומר שמי שגילח צערצ הרגל מותר לו לגלח צרגל. והנה נחתי לצי שצברא רצה אמר מלתא אין מציחין ולא מוניחין וק"ו דבר זה שרצינו הגדול ר"ת אמרו חייצין אנו למשכוני אדרצ. והנה כל הפוסקים דחו דבריו דא"כ למה לא נוכר דבר זה צמשה ואלו מגלחין היה לו לחשוב גם מי שגילח צערצ הרגל. ואומר אני אי משום זה לא איריא וגילוח יש צו אסור גם משום מלאכה אף צלי טעם שלא יכנס כשהוא מנוול.

אלא שדבר זה ראוי היה להחיר משום כבוד הרגל ואסרוהו משום שלא יכנס כשהוא מנוול. ועיין צמוס' ואלו מגלחין דף י"ד ע"א ד"ה ושאר כל אדם. ועיי' אליהו רצה סי' תקל"א ס"ק א'.

והנה כשאסרוהו משום שלא יכנס לרגל כו' ממילא נשאר צו ג"כ אסור מלאכה דהיה ראוי ע"פ דין להיות מותר. ואם גילח ערב הרגל שוב שיערו חכמים שאין צו ניחוץ כ"כ להחיר אסור מלאכה צמועד שאין כל כך צורך המועד. ואף דלא שייך שלא יכנס כשהוא מנוול מ"מ אסור משום מלאכה וא"כ ממ"נ אסור. אם לא גילח ערב הרגל ואז אין ראוי לאסור משום מלאכה והיה ראוי להחיר משום לצורך המועד שיש צו צורך גדול אלא שאז אסור משום שלא יכנס כשהוא מנוול. ואם גילח ערב הרגל ואז ליכא גזירה שלא יכנס מ"מ אסור משום מלאכה. ולכך לא חשצין להחיר צמשנתנו. אבל הפרש גדול יש צין אם האסור מצד מלאכה שאז מותר ע"י פועל שאין לו מה יאכל. ואם האסור מצד שלא יכנס כשהוא מנוול לא מהני ע"י פועל עני. וצמשה לא קחשיב רק מה שמוחר לחלוטין ע"י כל פועל משא"כ זה מותר רק ע"י עני. וזוה אחיין שפיר דברי ר"ת ואולי גם שאר פוסקים יודו להחיר ע"י פועל עני. ואף שגם המתגלח מסייע והוא אינו עני מ"מ מסייע כזה אין צו ממש וצמועד לא אסרו אלא דבר שיש צו טורח מלאכה ומתגלח אין צסיוע שלו טורח. והרי הנה"כ החיר לאשה לומר צשצח לנכרי ליטול צפרנים. וכחצ צהדיא דדוקא לענין אסור הקפת הראש ריבחה התורה מסייע מדכחיב לא חקיפו לשון רבים. אבל לענין שאר אסורים מסייע כזה אין צו ממש.

זה הנלע"ד אם יסכימו רצותי צ"ד מו"ש. ואם לאו צטלה דעתי.

גם נלע"ד דאם מחירין רק ע"י פועל שאין לו מה יאכל לא שייך למגור שלא יכנס לרגל כשהוא מנוול. דאטו יודע הוא קודם הרגל שיודמן לו פועל שאין לו מה יאכל שיסמוך על זה להשהות גילוחו עד המועד. וגם לא שייך מראית העין דא"כ איך החירו כל מלאכות ע"י פועל שאין לו מה יאכל. ואולי שאר מלאכות ליכא חשצ רק צשעת מלאכה ואז רואין מי העושה שהוא עני. משא"כ גילוח כשיראו אח"כ זה הולך וזקנו מגולח יצברו שנתגלח ע"י פועל שיש לו מה יאכל. ואעפ"כ דעתי להקל. כי מה שכתב הצ"י צשם הגהת מיימון אסור משום דלאחר שיגלח לא יהא ניכר שגילח ערב הרגל עי"ש צצ"י. אומר אני אדרצא מדברים הללו נלע"ד לחוק דברי ר"ת. שהרי עכ"פ משמע מדבריו שקודם שגילח ניכר שגילח ערב הרגל וא"כ צני עירו כצו ראוהו קודם שגילח וראו והכירו שגילח ערב הרגל ואין כאן חשצ רק לארתי ופרתי שיצאו ויראו אותו שהוא מגולח מחדש

(* א"ה. ע"ע בתנינא סי' צ"ט וסי' ק'.

צמועד והם יחדו שלא גילח ערב הרגל וכבר ביארתי בצשונה אחרת ע"פ מה שכתב המג"א צסי' רמ"ד ס"ק ו' דצשציעית הקילו ולא חששו מפני מראית העין רק לבני עירו. ולא חששו בצביל אורחים. וכחצמי שם שעכ"פ מלאכת חוה"מ אפילו למ"ד דאורייתא קיל הוא משציעית. וצפרט גילוח הזקן לחוד שאין כאן מלאכה גמורה כל כך כמ"ש החוס' ריש אלו מגלתין וא"כ פשיטא שאין לחוש לאורחים. וגם מזה התירו כל המלאכות ע"י פועל שאין לו מה יאכל מוכח דלא חיישינן לאורחים, דמנין ידעו האורחים שפועל זה אין לו לחם לאכול.

ועוד הרי גם כיבוס חסרו מטעם שלא יכנס כשהוא מנוול. והכי חאמר שאסור לכבס ע"י פועל שאין לו מה יאכל והרי סחמא אמרו צש"ע צסי' תקמ"צ כל מלאכה מותר לעשותה ע"י פועל שאין לו מה יאכל. ואמנם צוה ג"כ יש לדחות דשם אין המראית עין רק צשעת כיבוס ואז רואין שהמכבס עני.

ולכן נלפע"ד שעכ"פ אם גילח צערב הרגל שכבר יש לנו עמוד של צרול לסמוך על רבינו חס ואף שחלקו עליו הפוסקים כולם מ"מ ע"י פועל שאין לו מה יאכל נלע"ד להחיר. וצפרט למי שהולך וצא אצל השרים ודוכסים ורגיל לספר צכל עת שצער גדול הוא לו בצפופ לגדל שער וגם ללעג ולקלס צעיני השרים. שמוחר לאיש צוה לסמוך על היחר הנ"ל.

סימן יד

אבל על אב ואם והגיע זמן הגערה בחוה"מ

תשובה להרב מוהר"ו מנחם נאווארי.

אשר שאל צדין אצל על אב או על אם שאסור לגלח עד שיגערו צו חצרו והגיע זמן הגערה בחוה"מ אם שרי לגלח.

הנה דין זה מוזכר צשירי כנה"ג או"ח סי' תקל"א אות ג' ומסיק שם לאיסור. ובהלק"ט חלק א' סי' רפ"ה מחיר צהגיע זמן הגערה צחה"מ. ולהכריע הנה צמס' מ"ק דף י"ז ע"ב צרש"י ד"ה סבר כרבנן וכו' ולא היו אונס דאפילו לא היו שצח לא היו מני מגלח להכי אינו מגלח צמועד. מדצרי רש"י הללו מפורש שכל שלא הגיע זמן היחר גילוח קודם הרגל וצבר אחר מעכצו לא הותר צרגל. ודוקא אם שצח מעכצו וכבר יצא מידי איסור חספורח מחמח אצילות. אצל אם איסור אצילות מעכצו לא מקרי אונס להחיר לו צרגל. ולכאורה צצרי רש"י מרפסן איגון דהרי אפילו אם היה זה מיחשצ אונס והיה מותר לספר מצד איסור חוה"מ מ"מ אסור מטעם אצילות כיון דלרבנן קיימינן דלא אמרינן ציוס צציעי ע"י אצילות מקצת היום ככולו א"כ לא פסק גצירת שצעה

קודם הרגל ונהג דין שלשים. וא"כ אסור לספר צרגל מגורת שלשים שאסור צחספורח. וא"כ קשה על רש"י מה חסר לו לאמר האיסור מטעם שלשים. ושצ ממילא קשה מנ"ל דצוה היה איסור מצד הרגל ומה צצק שלא הותר כלל קודם הרגל הרי זה גופא הוא האונס ולמה ישחנה זה משחר אונסים שקודם הרגל שמוחר לספר צרגל. ואם נימא צוה שלא צצצרי רש"י ונימא דצחמח איסור זה הוא מצד גצירת שלשים שלא כלו אצל מצד הרגל היה מותר לפי שגם זה אונס הוא שלא היה יכול לספר לפני הרגל. ממילא היה רוחח לן שמעמחח צדף י"ט ע"ב ודף כ' ע"א דמצעיא לן אם רגל עולה למנין שלשים הואיל ונהג מצות שלשים צרגל א"ל אינו עולה איתציה וכו' עד מאי לאו אסיפא לא ארישא. ולכאורה קשה להצין חילוק צין רישא לסיפא ומאי טעמח צמח לפני הרגל יעלה הרגל ואם מת מוך הרגל לא יעלה. ואם נימא כמו שמפרש רש"י דהואיל וכבר החחיל האצילות קשה דהרי למנין שצעה אינו עולה להך חנא אף שכבר החחיל קודם הרגל. שהרי צצצרו צ' ימים לפני הרגל מונה ה' ימים אחר הרגל. הרי אף שהחחיל אפ"ה אינו עולה וא"כ מה שעולה למנין שלשים על כרחך הטעם לפי שנהג מצות שלשים צרגל. וא"כ אפילו צצרו צרגל יעלה לו. ולמימר דחרתי צעינן החחיל קודם הרגל וגם נהג צרגל זה קצת דוחק. ועיין צחוספוח צד"ה קצרו צרגל.

ונראה דצחמח מה שנהג מצות שלשים צרגל דהיינו גיהוץ וחספורח לאו מטעם אצילות הוא דהרי צלא"ה אסור מטעם רגל ולהכי קמצעיא ליה אם עולה. אצל צצצרו צ' ימים לפני הרגל א"כ מצד הרגל היה מותר צחספורח שהרי זה היה אונס שלא היה יכול לספר לפני הרגל והרי זה ככל האנוסים שמוחרים לספר צרגל. ומה שצוה אסור לספר הוא מגצירת שלשים ולא מטעם הרגל א"כ הרי זה נהג גצירת שלשים ממש צרגל מטעם אצילות ולכך עולה לו. אצל קצרו צרגל לא היה אונס לפני הרגל ומה שאסור לספר הוא מטעם הרגל לכך מצעיא ליה אם עולה למנין שלשים. וזה חילוק נכון מצד כפחור ופרח.

ולחבין טעמיה דרש"י דקוצר דכל שהאיסור קודם הרגל הוא מטעם אצילות לא מיחשצ אונס להחירו צרגל. נלע"ד משום דקשה ליה לרש"י קושיית הר"א ש צקוצר מחו לפני החג שהחג מצטל גצירת שצעה. למה לא יצטל שמיני עצרת שהוא רגל צפני עצמו גצירת שלשים לגמרי והרי צבר נהג גצירת שלשים צחוה"מ. וצריך לומר כחירון הר"א ש גצירת שלשים שנהג צחוה"מ דהיינו גיהוץ וחספורח זה אינו אסור מכה גצירת שלשים רק שצלא"ה אסור משום איסור הרגל. ולפי זה קשיא כיון שקצרו מחו לפני החג א"כ היה אונס לפני החג מכה אצילות וא"כ היה מצד איסור חוה"מ רשאי

הרב. וכבר נודע דיבה רעה שהוציאו מקרוב באשכנז שבערי איטאליא התירו השבת ושאר איסורין וממפריצי הפרצ"ה הלכו לשררות שיכופו לישראל שבעריהם להתיר גם הם ועל זה נראת הקסת מהגאון החסיד מהר"ר רפאל אב"ד דק"ק אלטנא והמבורגו ומהרב של קק"י בידין ע"ט צרה לחקור דבר אם שמץ דבר נמצא. ובה שעתא אזרו חיל רבני העיר הזו ה"י ורבנים אחרים וכתבו והדפיסו כי להד"מ ושקר ענו ונשלוח ספרים ותשקוט הארץ:

והגם שהרב המתיר יש לו טעמים לסמוך על פי הדין מ"מ ודאי יצא תקלה מזה שהדור פרוץ ביותר ונאחזים בסבך ויבואו להתיר כמה איסורין ביד רמה כנודע לכל עוברי דרך ערי האיברופא. ונראה דזה בכלל מ"ש בהגהות מיימוניות דאין לחכם להתיר דבר התמוה לרבים והגם שהרב שפתי כהן כתב בי"ד סימן רמ"ב סק"ז דה"ד אם מתיר בסתם אבל אם נ"ט לדבריו שרי ע"ש מ"מ בנ"ד אפילו יתן טעם לדבריו וידפיס הפסק יצא תקלה ומכשול כאשר שמענו כן ראינו בפסק הרב נודע ביהודה שנדפס. ובכה"ג יודה הרב ש"ך דאין להתיר דבר התמוה לרבים ובפרט שנתפשט אסורו בכל ישראל זה כמה מאות שנים. ועוד אם הרב הזה יתיר. כל רבני ישראל לא יאבו שמוע לו ותגדל צעקת ריב"ה וחילול ה'. ומ"ש בספר בשמים ראש סימן מ' בהגהת כסא דהרסנא עמו הסליחה כי הוא אמר דקרוב לע' שנה הוא שמגלחים זקנם וכבר כתבנו שבימי מרן היה מנהג זה. ועוד אני אומר דמזמן הרב תרומת הדשן פסתה המספחת כמו שנראה מ"ש סימן רצ"ה דיש להחמיר במספרים כעין תער אלא שאין העולם נזהרים ולא עוד אלא דנראה משם דמקדם קדמתה גם כן היו נוהגים ממ"ש בשם גיליון תוס' שם בתה"ד וכן נראה קצת מדברי הריטב"א ז"ל בחי' מכות ע"ש ופשט איסורו בכל ישראל ודאי והוי דבר שבמנין כמ"ש בח"ש ח"ב סימן כ"ג

בשליחות עה"ק שמעתי דבת רבים דאמרי אינשי הנה החכמים שקדמו בבלי דעת אסרו לנו כמה דברים בשבת ובעריות וסתם יינם וכיוצא ועתה חכמי הדור נפקחו עיניהם והתחילו להבין שהראשונים טעו והן עתה יש רב גדול שהתיר לגלח בחה"מ וכזאת וכזאת יהיה כל מה שאסרו וכו' ובשמעי דבריהם עמדתי מרעיד וגערתתי בהם דברתי בלשוני כמלא פי חנור בוערי"ם בעם ולולתי בהם פעם בדברים קשים ופעם בלשון רכה לפי המקום והזמן. וכה אמרתי להם כל האסורים כתובים על ספר הפלוסוף הגדול הרמב"ם שכל הגוים מודים בחכמתו והוא תפארת ישראל גאון קדמון. והני מילי אשר שמעתם כזבי"ם לכל דבריהם כי אין היום מתי"ר אסורי"ם במחנה העברים שגבלו ראשונים עושי אורים ונתפשטו בכל ישראל הכשרים. ובבואי לאמשטרדאם ידעתי משו"ת נודע ביהודה חדשות מעתה ששם התיר הרב גלוח בחול המועד אם גלח מעי"ט ע"י פועל שאין לו מה יאכל. או אמרתי אכן נודע הדבר אשר דברו הנך אינשי דסגן דברי נרגן ואולם בו בפרק ראיתי אשר תכף אזרו חיל הגאונים רב של ברלין ורב של אמשטרדאם וחלקו עליו ונדפס בספר בנין אריאל. גם ידעתי נאמנה שרבני גאוני פולין ואשכנז הטב חרה להם על התר זה וכמעט נגעו בכבוד הרב. ואין ספק כי רבני ארץ ישראל וקושטנדינה רבתי ואיזמיר ושלוניקי וכל טורקיא"ה ומצרים ודמשק וארם צובה וערי המערב פנימי וחיצון כלם יסכימו עם רבני פולין ואשכנז נגד הגאון מהר"ר יחזקאל הרב המחבר נודע ביהודה. כי בימי מרן ז"ל כבר היו מגלחים זקנם כמ"ש בספר יין המשומר. וזה כמה מאות שנים שנתפשט איסורו בכל ישראל. ומה גם שיצא תקלה גדולה להקל לכל אסורי שבת ועריות וסתם יינם וכיוצא בהם. וכבר בחיים חיותו של הרב הנז' עם שהיה גדול בחכמה ובמנין כמה מגדולי הזמן התריסו נגדו. וגרם שאפילו מי שאינו ראוי להיות תלמיד תלמידו של הגאון ז"ל נטל עטרה ואמר אני חולק על